

MAISEMANHOIDON STUDIO

Kurssin aloitus viikolla 2

(Huom! Tässä esitetyt tiedot päivittyvät kurssin edetessä) **VERSIO 1.4.2019**

Opettajat: professori Ranja Hautamäki ja lehtori Varpu Mikola. Lisäksi maisema-arkkitehti Emilia Saatsi ja maisema-arkkitehti Matleena Muhonen sekä vierailijaluennoitsijat

Kuva: Vastavalo

S U I S T O

Suisto on maan ja veden kohtaamisen muuttuva maisema. Kurssimme kohteena oleva Kokemäenjoen suisto on Pohjoismaiden laajin suistoalue, jonka maisemaa muovaa maankohoaminen. Meri pakenee kauemmas ja merenpohjasta kohoaa uusia saaria ja niemiä, jotka ohjaavat vesireittejä. Vuosisatojen kuluessa jokisuu on siirtynyt Ulvilasta Porin edustalle, sataman paikka muuttunut ja kaupunkiasutus keskittynyt Poriin. Suiston maisema on jatkuvien ekologisten ja kulttuuristen prosessien muovaama.

Porin Luotojen alue on suiston pitkänomaisten saarien ja niiden välissä olevien juopien alava maisema. Se on viljelty kulttuurimaisema ja samalla tärkeä virkistysalue kaupunkilaisille ja osa Porin kansallista kaupunkipuistoa, jonka tunnetuimpia tapahtumia on Kirjurinluodon Pori Jazz. Luotojen ja suiston maisemassa on merkittäviä, suiston ekologisten prosessien synnyttämiä luontoarvoja. Suisto vaihtuu ruovikosta niityksi, pensaikoksi ja tervaleppälehdoksi ja lopulta luotojen suurmaisemaksi, joita rytmittävät aluetta halkovat vesiuomat ja niiden varsiin syntyneet tiheiköt.

Joki ja veden dynamiikka ovat muovanneet suiston ja Porin Luotojen maiseman. Vesi on myös alueen maankäytön merkittävin haaste. Pori on Suomen huomattavimpia tulvariskialueita ja maaston ala-

vuoden vuoksi tulva ulottuu laajalle alueelle. Porin Luotojen toistaiseksi rakentamaton alue on tärkeä hulevesi- ja jokitulvien vastaanottaja. Kaupunkisuunnittelun keskeisiä tehtäviä ovat tulvasuojelun toimenpiteet, esimerkiksi padot, tulvatasanteet, lisä uomat ja erilaiset hulevesien imeyttämistä edistävät luontopohjaiset ratkaisut.

Kurssi perehdyttää maiseman hoidon ja suojelun sekä strategisen suunnittelun menetelmiin. Miten kehitetään kaupungin tärkeää virkistysaluetta, joka on samalla arvokas kulttuurimaisema, luontokohde ja Suomen merkittävin tulvariskialue? Kurssilla syvennyttään suiston spatiotemporaalisiin prosesseihin, tulvasuojeluun, maiseman muutoksen ohjaamiseen ja laaditaan tulevaisuuden skenaarioita sekä hoito- ja kehittämissuunnitelmia.

Ilmakuva: Bing Maps

Porin suunnittelukohteen lisäksi tarkastellaan Kokemäenjokilaaksoa ja pohditaan laajemmin maisemanhoidon ja suojelun tehtäväkenttää. Kokemäenjokilaakso on laajin aluekokonaisuus valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden esityksessä. Maisema-arvojen säilyminen edellyttää instituutio-naalisten suojelukeinojen lisäksi maiseman strategista suunnittelua, eri intressien yhteensovittamista ja muutoksen ohjaamista. Lisäksi se edellyttää ennen kaikkea paikallisten toimijoiden sitoutumista ja huolenpitoa omasta maisemastaan. Kurssilla perehdytään näihin maisemanhoidon kysymyksiin suunnittelutyöhön kytkeytyvässä seminaarityössä sekä eri alojen vierailuluennoilla, jotka valottavat mm. maatalouden, luonnonsuojelun ja ympäristöhallinnon näkökulmia maisemansuojeluun.

Alvar Aallon Kokemäenjoenlaakson aluesuunnitelma (1942) oli Suomen ensimmäinen seutusuunnitelma. Alvar Aalto Museo.

Kurssin suorittaminen

Kurssi soveltuu maisteri- ja jatko-opiskelijoille. Keskeisimpänä sisältönä on suunnittelutehtävä ja siihen liittyvät osatehtävät sekä työtä tukevat maisemanhoidon ja -suojelun tehtäväkenttää valottavat luennot, seminaarityöt ja kaksi kenttäjaksoa, joista toinen järjestetään yhteistyössä Turun yliopiston maisemantutkimuksen kanssa. Kurssin laajuus on 11 op.

Kurssin sisältö:

1. Yksilötyönä tehtävä suunnitelma ja siihen liittyvät, osittain ryhmätöinä laadittavat osatehtävät sekä niiden ohjaus ja yhteiset katselmukset.
2. Luennot, joilla perehdytään maisemanhoidon ja -suojelun menetelmiin ja eri näkökulmiin.
3. Kaksi kenttäjaksoa, joissa tutustutaan kohdealueen lisäksi kulttuurisuunnitteluun Ulvilan työpajassa ja Kokemäenjokilaaksoon opintoretkellä.
4. Pareittain tehtävä seminaarityö, jossa syvennetään suunnittelutehtävään kytkeytyviä maisemanhoidon aihepiirejä.
5. Kurssin oppimispäiväkirja, jonka osat ovat työsuunnitelma, puolivälin katselmus ja loppurefleksio.

Kurssin mitoitus:

Kontaktiopetus, yhteensä: 62 h

- luennot: 15 h
- opintoretki, ohjattu maastokäynti: 12 h
- väli- ja loppukatselmukset, yhteiset keskustelut: 23 h
- seminaarit: 6 h
- kontaktiohjaus: 6 h

Itsenäinen työ, yhteensä 235 h:

- harjoitukset: 34 h
- kenttätyö: 24 h
- harjoitustyön työstäminen itsenäisesti: 145 h
- seminaarityön työstäminen 13 h
- reflektio 19 h

Yhteensä 297 h, 11 op

Kurssin jaksotus:

Kurssi on maanantaisin klo 13-18. Luennot painottuvat kurssin alkuosaan ja silloin niille on varattu opetuskerran alku klo 13-15. Kenttäjaksot toteutetaan erillisen aikataulun mukaan. Kurssi jakaantuu aikataulullisesti neljään vaiheeseen:

I MAPPING THE TERRITORY vkot 2-6

- työohjelma
- analyysit ja esiselvitys
- maastokäynti ja inventointi
- kulttuurisuunnittelun työpaja
- Katselmus: Kollaasi

II ESTABLISHING A NICHE vkot 7-11

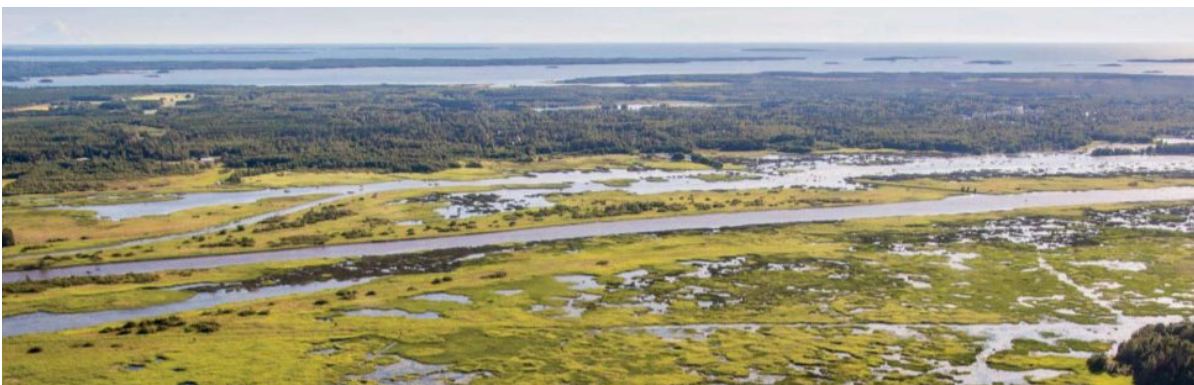
- aiheen ja alueen rajaaminen
- tavoitteiden asettaminen
- Katselmus: Konsepti

III OCCUPYING THE NICHE 1 vkot 12-15

- kenttäkäynti ja opintoretki
- seminaari
- yleissuunnitelma
- välirefleksio
- Katselmus: Välipalautus

IV OCCUPYING THE NICHE 2 vkot 16-21

- tarkennettu suunnitelma
- Katselmuksat: Töiden esittely ja arviointi
- loppurefleksio

Kokemäenjoen suisto. Kuva: Visa Vehmanen.

Alustava aikataulu (tarkentuu kurssin aikana)

I MAPPING THE TERRITORY

7.1. Johdanto kurssiin, harjoitustyön ja materiaalien esittely klo 13.15-15. VILHO

Tehtävä: *työsuunnitelmaluonnos*, tehtävä: *analyysi*.

14.1. Luento: Tapio Heikkilä, YM, johdatus maisemanhoitoon ja -suojeluun 13.15-15. HUOM. sali A1. Harjoitukset 15.15-18. ASLAK, ONNI, VILHO. *Työsuunnitelma* valmiina.

21.1. Luento: Antti Parjanne, SYKE, johdanto tulvariskien hallintaan, 13.15-15. VILHO

Katselmus: *analyysin* purku 15-18. Tehtävä: *kollaasi*. VILHO

28.1.-30.1. Kenttäkäynti Pori-Ulvila. (HUOM. erillinen aikataulu)

Ma 28.1. Lähtö klo 6.24 junalla Poriin. Porissa kaupungin esittelyt ja opastettu kiertoajelu alueella. Klo 16.30 Turun yliopiston esittelyt alueelta, prof. Maunu Häyrysen johdolla

Ti 29.1. omatoiminen maastopäivä. Klo 15.30 yhteisseminaari Turun yliopiston kanssa. Johdatus kulttuurisuunnitteluun ja Ulvilan työpajaan / Maunu Häyrynen, Vuokko Kemppe-Vienola, Marjo Heino.

Ke 30.1. työpaja Ulvilassa klo 8.15-17. Lähtö Helsinkiin 18.15 junalla, perillä 21.54

4.2. Katselmus: Kollaasi klo 13.15-18.

Tehtävät: *konsepti*, *seminaarityö*. VILHO

II ESTABLISHING A NICHE

11.2. Luento: Leena Lahdenvesi-Korhonen, Maa- ja kotitalousnaiset, Maisemanhoidon käytännön menetelmiä, klo 13.15-14.15, luento: Pia Fricker, Designing the Riverscape 14.30-15.30. VILHO
Harjoitukset 15.30-18. ASLAK, DORA, VILHO

18.2. HIIHTOLOMA ei harjoituksia. *Seminaari aiheiden* valinta.

25.2. Luento: Terhi Rytteri, SYKE, Luonnon monimuotoisuuden huomioon ottaminen maisemanhoidossa, klo 13.15-14.15, luento: Hannu Linkola, Turun yliopisto, Dialogisuus maisemanhoidossa 14.30-15.30. VILHO

Harjoitukset 15.30-18. *Seminaari aiheiden varmistus*. ARTTU, DORA, VILHO

4.3. Luento: arkkitehti Raija Seppänen, Arkkitehtitoimisto MARS: Maisemanhoito maisema-arkkitehtien työkentässä klo 13.15-14.15, luento: Liisa Pietola: Maa- ja metsätalouden asema maisemanhoidossa 14.30-15.30. VILHO

Harjoitukset 15.30-18. ASLAK, DORA, VILHO

11.3. Katselmus: konsepti 12-18. VILHO

Välirefleksion palautus.

Kurssin välipalautteen kerääminen.

III OCCUPYING THE NICHE 1

18.3.-19.3. Kenttäkäynti Porissa ja Kokemäenjokilaakso-ekskursio (HUOM. erillinen aikataulu)

Ma 18.3. lähtö bussilla Poriin. Omatoiminen kenttäkäynti ja seminaaritöiden esittely klo 16-20.

Ohjeet *välikatselmusta varten*.

Ti 19.3. Lähtö bussilla Tampereelle Kokemäenjokilaaksoa pitkin. Oppaana FM Niina Uusi-Seppä. Tampereelta junalla Helsinkiin.

25.3. Harjoitukset 13.15-18. DORA, ARTTU

1.4. Harjoitukset 13.15-18. DORA, ARTTU

8.4. Välikatselmus 13.15-18 VILHO, JOHANNA

Ohjeet *loppukatselmusta varten*

Tarkistetun työsuunnitelman palautus.

IV OCCUPYING THE NICHE 2

15.4. Harjoitukset 13.15-18. DORA, ARTTU

29.4. Harjoitukset 13.15-18. DORA, ARTTU

6.5. Harjoitukset PIN UP 13.15-18. DORA, ARTTU

13.5. 1. Loppukatselmus, töiden esittely, klo 12-19.30 SALI A2

TI 21.5. 2. Loppukatselmus, töiden arviointi, klo 12-19.30 SALI A2

31.5. *Loppurefleksion* palautus.

Kurssin jälkipalautuspäivät (tarkentuvat)

Kurssin arvosteluperusteet

Kurssi arvioidaan arvosanoin 1-5. Arvosana muodostuu harjoitustyön ja niihin liittyvien osatehtävien sekä osallistumisen aktiivisuuden perusteella. Harjoitustöiden painoarvo on suhteessa niiden arvioituun mitoitukseen kurssiohjelmassa. Lopputuloksen lisäksi kiinnitetään huomiota koko oppimisprosessiin kurssin aikana.

Harjoitustyöt on mahdollista palauttaa kurssin opetussuunnitelman mukaisina kahtena jälkipalautuspäivänä. Osaopintasuoritukset ovat voimassa siihen asti, kunnes kurssi seuraavan kerran järjestetään. (Taiteiden ja suunnittelun korkeakoulun tutkintosääntö 28§, 1.8.2014 alkaen)

Suunnittelutyön palauttaminen myöhässä väli- ja loppukatselmukseen vaikuttaa arvosanaan. Myöhässä palautetun lopputyön loppuarvosana laskee yhdellä numerolla. Opettaja voi myös harkintansa mukaan hyväksyä keskenjääneen opintasuorituksen, mutta työn keskeneräisyys alentaa arvosanaa ja vähentää opintasuorituksen opintopisteitä.

Suunnittelutyön arvosteluperiaatteet:

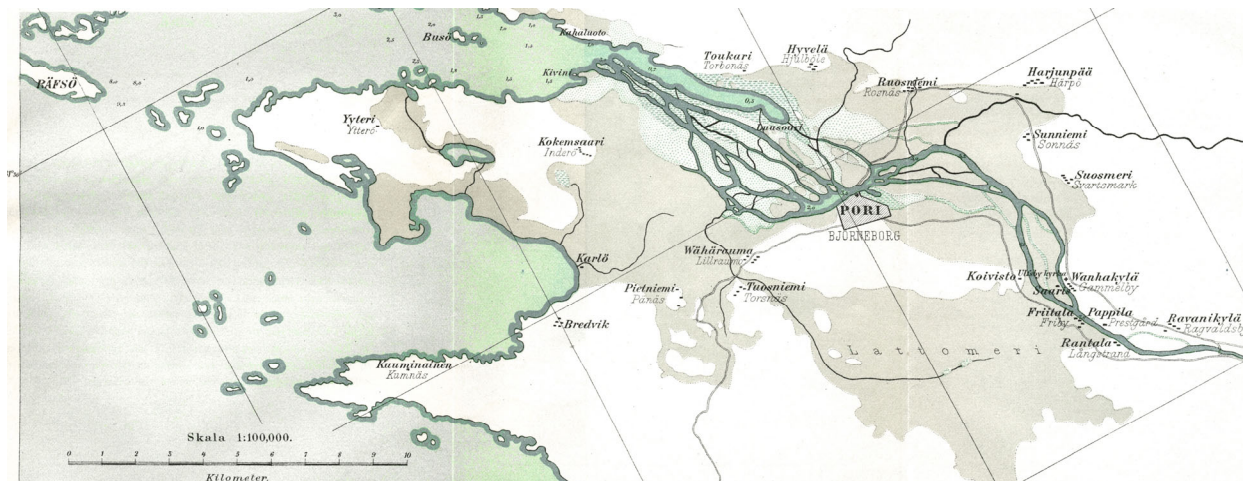
- työn kokonaisvaikutelma
- aiheen käsittely, menetelmien ja aineistojen hallinta, suunnitteluratkaisujen perustelut ja päätelmät
- lopullisen suunnitelman taiteelliset, toiminnalliset, tekniset ja graafiset ansiot, suullinen esitystapa
- suunnitteluprosessin kokonaisote, osatehtävien ansiot, aktiivisuus kurssilla

Seminaarityön arvosteluperiaatteet:

- työn kokonaisvaikutelma ja perehtyneisyys
- aiheen rajaus ja käsittely, menetelmien ja aineistojen hallinta, päätelmät ja tulkinta

Reflektion arvosteluperiaatteet

- työskentely- ja oppimisprosessin reflektointi ja analysointi

Kokemäenjoen suisto 1890. Suomen maantieteellinen seura Fennia.